

Totaal aanpak Vitaal, Gezond en Duurzaam kalf

**Een samenwerking van de sector melkveehouderij,
vleeskalverhouderij, Vee & Logistiek Nederland**

Totaal aanpak Vitaal, Gezond en Duurzaam kalf

Aanleiding

Afgelopen periode hebben de melkveehouderij, vleeskalverhouderij en collecterende kalverhandel gewerkt aan het opstellen van een integraal plan van aanpak. Doel van het plan is een optimale zorg voor het kalf. Het plan beslaat de gehele periode vanaf het moment dat het moederdier drachtig wordt op het melkveebedrijf, totdat het dier voor de rundvleesproductie, fokkerij wordt aangeboden of vanaf de vleeskalverhouderij wordt aangeboden voor de slacht. Rode draad door het plan is transparantie en informatie-uitwisseling. Binnen het plan is tevens aandacht voor het scheiden van het kalf van de koe en beheersing van risico's bij de import van kalveren. Onderzoek, communicatie en voorlichting over de schakels heen zijn de verbindende factoren binnen het plan.

Transparantie en informatie-uitwisseling

Centrale motor is het borgen van de traceerbaarheid van het kalf door de keten heen met als stip op de horizon informatie-uitwisseling via het Kalf Volg Systeem (KVS), waarmee ieder kalf individueel van geboorte tot eindbestemming (slacht, fokdier, melkkoe) gevolgd kan worden. Op het melkveehouderijbedrijf zal de melkveehouder meer inzicht krijgen in de prestatie van zijn kalveren in opvolgende schakels. Met deze informatie kan de melkveehouderij gericht kalvermanagement toepassen en/of verbeteren. Op het kalverbedrijf heeft de kalverhouder meer inzicht in de achtergrond van de kalveren. Met deze informatie kan de kalverhouder zijn opvang en gezondheidszorg van de kalveren gericht uitvoeren en zo het antibioticagebruik verlagen. Vee & Logistiek Nederland zet een eigen kwaliteitssysteem op waarin meldingen in het KVS wordt geborgd. Het KVS zorgt ervoor dat de collecterende handelaar in een volledig transparante omgeving zijn handel laat uitvoeren en gesteund door zowel melkveehouderij als vleeskalverhouderij keuzes kunnen maken om kalveren direct mee te nemen of de melkveehouder te adviseren een verlengde zorgperiode te hanteren. De verlengde zorgperiode houdt in dat dieren langer op het melkveebedrijf blijven tot 20 dagen leeftijd, zodat ze het gewenste gewicht voor de kalverhouderij of andere bestemming (fokdier, rundvleesproductie) kunnen behalen. Mocht het kalf na de verlengde zorgperiode nog steeds niet voldoen aan het gewenste gewicht dan worden de dieren opgehaald door de collecterende handelaar en verzameld op een verzamelcentrum. Verdere invulling van dit traject wordt momenteel met de NVWA uitgewerkt.

Hieronder wordt een totaal overzicht gegeven van wat er de afgelopen ja(a)ren is gedaan met als focus een vitaal, gezond en duurzaam kalf. Daarnaast heeft in de samenwerking met name de focus gelegen op het opzetten van een Kalf Volg Systeem (KVS); inzetten op meer onderzoek naar betere condities voor het kalf op het melkveebedrijf, transport- en verzamel fase en op het kalverbedrijf; meer aandacht voor communicatie en bewustwording over goede biestvoorziening, voeding en opfok van de kalveren.

Als sluitstuk is gewerkt aan de ontwikkeling van een oplossing (in de vorm van een pilot) voor kalveren die voor de melk- en vleesproductie of fokkerij niet geschikt zijn. Deze zaken komen terug in hettotaal overzicht aanpak Vitaal, Gezond en duurzaam kalf.

Overkoepeling van de totale keten:

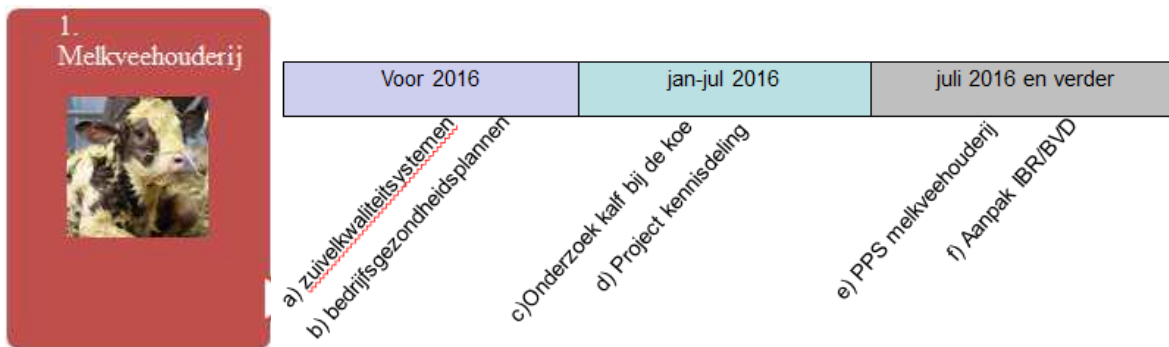
Kalf Volg Systeem (KVS)

Om de I&R-keten van melkveehouder naar kalverhouder sluitend te maken is de registratie van alle transportbewegingen van nuka's inclusief transport vanaf melkveehouderij via verzamelcentrum noodzakelijk. Het KVS wordt in het kwaliteitssysteem van Vee & Logistiek Nederland geborgd, zodat ook de collecterende handelaar een verplichting heeft tot registratie. Hiermee zijn alle schakels in de keten aan elkaar gekoppeld via een registratie/volgsysteem. Komend half jaar wordt er gewerkt aan de invulling, uitwerking en implementatie van het KVS.

Tijdslijn aanpak Vitaal, Gezond en Duurzaam kalf

Voor 2016	jan-jul 2016	juli 2016 en verder
4a) 10 puntenplan 1a) zuivelkwaliteitssystemen 1b/4b) bedrijfsgezondheidsplannen 2b) Technische uitrusting 2a) Transportbewegingen vanaf melkveebedrijf 2c) Voorlichting collecterende handelaar 3a) Preventiemaatregelen tbv importen 4c)	Kalf volgsysteem (KVS) 1c) Onderzoek kalf bij de koe 1d/4f) Project kennisdeling 2d) Erkenning collecterende kalverhandelaar 3b) Aanpassingen IKB voorschriften verzamelcentra 3d) Aanpassingen IKB voorschriften transporteurs Sluitstuk: pilot lichte kalveren	1e) PPS melkveehouderij 1f/4e) Aanpak IBR/BVD 3c/ 4d) PPS Vitaal&Gezond Kalf

1. MELKVEEHOUDERIJ

Uitgevoerd:

a) Zuivelkwaliteitssystemen

In de zuivelkwaliteitssystemen is een nadere opsplitsing gemaakt, in plaats van eisen voor rundvee, zijn nu eisen voor melkgevend rundvee en jongvee/kalveren opgenomen. Deze aanpassingen in de kwaliteitssystemen worden komende periode geëvalueerd.

De volgende aanpassingen zijn opgenomen:

Er zijn voldoende ligplaatsen/ligruimte. Indien geen toepassing van ligboxen wordt er aangesloten bij Wet dieren.

- Het jongvee / de kalveren heeft vrije toegang tot voer en water;
- De stallen zijn schoon en verkeren in goede staat;
- De voedingstoestand van het jongvee / de kalveren is voldoende;
- Het jongvee / de kalveren zijn niet verwaarloosd;
- Het jongvee / de kalveren zijn schoon;
- Jongvee / kalveren worden niet blootgesteld aan handelingen die onnodig pijn of letsel veroorzaken dan wel die de gezondheid of welzijn van de kalveren / het jongvee benadelen (bij onthoornen).

b) Aanpassingen bedrijfsgezondheidsplan

Elk melkveebedrijf stelt gezamenlijk met zijn Geborgde Rundveedierenarts het verplichte bedrijfsgezondheidsplan op. In het bedrijfsgezondheidsplan wordt door de dierenarts en melkveehouder geïnventariseerd hoe het staat met diergezondheid en –welzijn en worden verbeterpunten opgesteld voor het komende jaar. Onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan is het bedrijfsbehandelplan. Hierin wordt vastgelegd bij welke aandoening welk diergeneesmiddel gebruikt mag worden. De aanpassingen in het bedrijfsgezondheidsplan worden komende periode geëvalueerd.

In het bedrijfsgezondheidsplan is:

- Jongvee als vast onderdeel van bedrijfsgezondheidsplan (voeding, huisvesting, verzorging maar ook voorkomen van insleep en versleep van ziektekiemen moet in beeld zijn e.d.);
- Inzicht in aandoeningen zoals diarree, longontsteking, navelontsteking en sterfte alsook een bedrijfsstreefwaarde;
- Analyse en beoordeling van de opfok van jonge kalveren (o.a. biestvoorziening, drinkwatervoorziening, contact verschillende diergroepen, hygiëne van beddingmateriaal en melkverstrekking);
- Het antibioticagebruik bij leeftijdscategorieën 0-56 dagen en 56 dagen - 1 jaar;
- Toegepaste methode van onthoornen (incl. verdoving en pijnstilling).

In uitvoering

c) Onderzoek kalf bij de koe

Op basis van wetenschappelijk onderzoek zijn er legitieme, rationele (gezondheids) redenen om koe en kalf direct na de geboorte te scheiden. Dit is zootecnisch optimaal, mits de veehouder zijn / haar kalveropfoktaken serieus neemt en de nodige hygiëne in acht neemt. Deze bestpractices dienen gedeeld en opgevolgd te worden. In de praktijk varieert het scheiden van koe en kalf van direct tot geleidelijk afspenen zoals bijvoorbeeld bij het familiekuddesysteem plaatsvindt. Onderliggend speelt ook het publieke sentiment dat deze praktijk onnatuurlijk is en derhalve zielig voor de kalfjes en de koeien. Mogelijk kan een ontwikkeling zoals de kalver-crèche die hulp bieden, maar dan moet je wel zeker weten dat het welzijn van koe én kalf is geborgd. Hiertoe dienen we een nadere analyse te maken van de (on) mogelijkheden van houderijsystemen naar de toekomst toe. Om te komen tot een houderijsysteem met een optimaal welzijn van kalf, koe én melkveehouder.

d) Project Kennisdeling vitale, gezonde en duurzame kalveren

De diergezondheid en kwaliteit van kalveropfok wordt verbeterd door effectieve kennisdeling en samenwerking tussen kalverhouders en melkveehouders.

- kennisoverdracht tussen vleeskalverhouderij en melkveehouderij en vice versa;
- opgedane kennis uit recent onderzoek op het boerenerf brengen;
- informatie-uitwisseling (bijvoorbeeld technische data) melkveehouderij en vleeskalverhouderij en vice versa;
- adequate stimulansen ontwikkelen welke de gewenste richting ondersteunen.

e) PPS melkveehouderij; Kansen in de Keten

Er wordt momenteel een PPS melkveehouderij ontwikkeld waar een aantal zaken in terug gaan komen:

- Verbeteren van de kwaliteit van het pasgeboren kalf;
- Relatie melkveehouderij ↔ kalverhouderij;
- Systeem innovaties kalf ↔ koe;
- Jonge kalf kwalificeren:
  - Klinisch
  - Immunologisch
  - Fysiologisch
- Sturen op weerbaarheid:
  - Maternale vaccinaties
  - Biest management
  - Neonatale vaccinaties

f) Sector overstijgende aanpak IBR/BVD

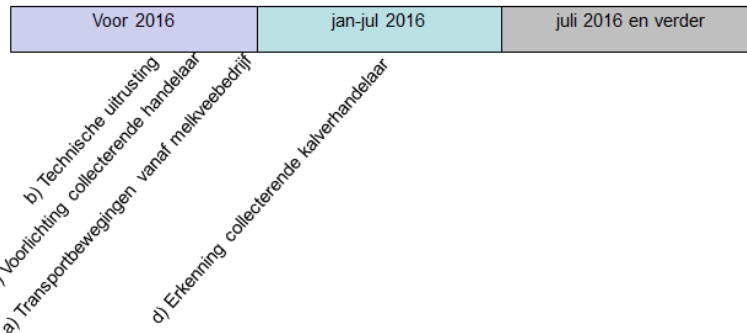
Diergezondheid en -welzijn staan hoog op de agenda van de Nederlandse rundveesector. De sector streeft naar gezonde, duurzame koeien die veilig voedsel produceren, met aandacht voor dierziektepreventie, bewust en verantwoord antibioticagebruik. De sector staat op het standpunt dat de virusziekten IBR en BVD hier niet bij passen en acht het daarom wenselijk IBR en BVD te bestrijden. De ambitie is te komen tot een nul-prevalentie van IBR en BVD.

Bedrijfsgebonden dierziekten als IBR en BVD passen niet in de ambitie van een gezonde en duurzame veehouderij voor de productie van melk en vlees. Om reden van:

- BVD en IBR tasten het dierenwelzijn aan.
- BVD zorgt voor verhoogd antibioticagebruik. Voor de volksgezondheid is eradicatie van deze ziekten van belang vanwege de algemeen hogere gezondheidsstatus van de dieren die tot minder secundaire infecties en een lager antibioticagebruik zal leiden.
- BVD en IBR belemmeren export / handel.

- BVD en IBR veroorzaken economische schade op bedrijven.
- Landen om ons heen zijn verder in bestrijding.

2. TRANSPORT

Uitgevoerd:

a) Onderzoek transportbewegingen vanaf melkveehouderij

In kaart is gebracht wat de transportbewegingen zijn van een collecterende kalverhandelaar en welke effecten dat sorteert. Het blijkt dat de collecterende handel een fijnmazig netwerk vormt waarbij op een doeltreffende manier wordt gezorgd dat het juiste dier op de juiste plaats komt. De collecterende handelaar beschikt over een vakmanschap waardoor hij zorg kan dragen voor een goede selectie. Door inzet van een collecterende handelaar wordt gezorgd voor minder boer-boer-contacten en daarmee voor een betere preventie, dan wanneer er gekozen zou worden voor grootschalige verzamel- en transportmogelijkheden.

b) Onderzoek (mogelijke) technische uitrusting collecterende handel

In kaart is gebracht welke technische instrumenten (scanners, webapplicaties, applicaties voor smartphone, etc.) er beschikbaar zijn en reeds in gebruik zijn door (een deel van) de collecterende kalverhandel. De (on)mogelijkheden van elk instrument met betrekking tot het gebruik in de praktijk zijn geïnventariseerd alsmede de kosten van gebruik van deze instrumenten. Wat is het voordeel voor de sector van het gebruik van de technische instrumenten? Ook is aandacht besteed aan welke informatie hierbij geregistreerd kan worden m.b.t. handelaar, transport en dier. Tenslotte zijn hierbij randvoorwaarden geformuleerd voor verplicht gebruik van technische instrumenten door de collecterende handelaar.

c) Voorlichting collecterende handel

Vee & Logistiek Nederland heeft door middel van publicaties en bijeenkomsten de achterban geïnformeerd en voorgelicht over de problematiek met betrekking tot ongeschikte kalveren. Er is gediscussieerd over oplossingsrichtingen en de rol van de collecterende handel hierin. Deze voorlichting heeft bijgedragen aan bewustwording van de problematiek alsmede van de rol van de collecterende handel bij mogelijke oplossingen voor de problematiek.

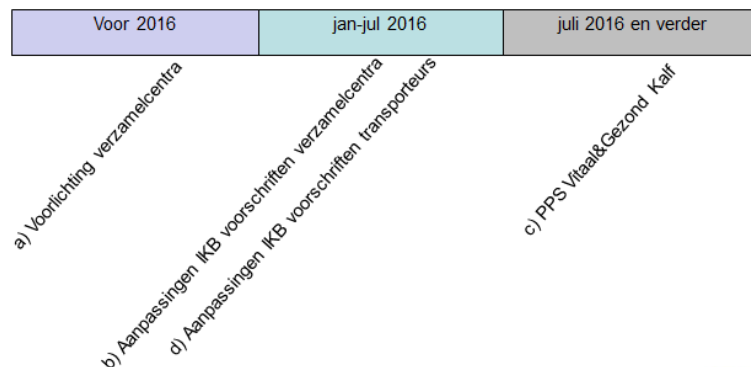
In uitvoering

d) Erkende collecterende kalverhandelaar

Om kwaliteitsborging te garanderen met betrekking tot de collecterende handelaar en zijn rol met betrekking tot ongeschikt kalveren, is het noodzakelijk om tot een erkende collecterende kalverhandelaar te komen. Deze erkende handelaar:

- Heeft een vakbekwaamheidsbewijs;
- Volgt elke 5 jaar een herhalingscursus aan de Veehandels-Academy, waarin hij wordt bijgeschoold op:
  - Algemene adviesvaardigheden richting melkveehouders;
  - Kennis m.b.t. goede verzorging en opfok van kalveren: hoe krijg je een nuka binnen 14 dagen gezond en op gewicht?;
  - Kennis m.b.t. gezondheid van kalveren;
  - Adviesvaardigheden richting melkveehouders m.b.t. gezondheid en opfok van het kalf en waar schort het eventueel aan, plus bepalen van het juiste moment van het vertrek en een eventueel noodzakelijke verlengde zorgperiode van het kalf bij de melkveehouder;
  - Kennis m.b.t. transportwaardigheid van kalveren;
  - Bioveiligheidsmaatregelen;
  - Rijvaardigheid met dieren;
  - Regelgeving m.b.t. verzamelen en transport;
- Registreert zijn verplaatsingen van kalveren middels het KVS.

3. VERZAMELEN

Uitgevoerd

a) Voorlichting verzamelcentra

Vee & Logistiek Nederland heeft door middel van publicaties en bijeenkomsten de achterban geïnformeerd en voorgelicht over de problematiek met betrekking tot vitale en gezonde, maar ook ongeschikte kalveren voor de melk- en vleesproductie. Met de verzamelcentra is gesproken over de knelpunten die zij ervaren en over de mogelijke oplossingen en de rol van de verzamelcentra zelf. Ook de problemen die door de verzamelcentra worden gesignaleerd in het traject van het kalf voorafgaand aan de aankomst bij het verzamelcentrum zijn bediscussieerd. Hiermee is meer bewustwording bij de verzamelcentra bewerkstelligd, maar ook een betere voorlichting door de verzamelcentra richting aanvoerders met betrekking tot de problematiek van ongeschikte kalveren.

In het kwaliteitsprogramma IKB Vleeskalveren is vanaf 2015 een module voor verzamelcentra opgenomen, waarin voorschriften zijn opgenomen in relatie tot een bovenwettelijke minimum leeftijd van aanvoer van jonge kalveren en gezondheidscriteria waaraan de kalveren moeten voldoen.

In uitvoering

b) Aanpassingen IKB-voorschriften verzamelcentra:

- Controle op aanvoer kalveren door erkende collecterende kalverhandelaar;
- Aanscherping van gezondheidscriteria;
- Invoering van minimum gewichtscriterium;
- Registratie per aangevoerd kalf:
  - Door wie aangevoerd?
  - Met welk kenteken aangevoerd?
  - Kalf geschikt/ongeschikt?
- Organisatie transport van ongeschikte kalveren naar aangewezen slachtplaats.

c) PPS Vitaal & Gezond kalf (VGK) in een duurzame veehouderij

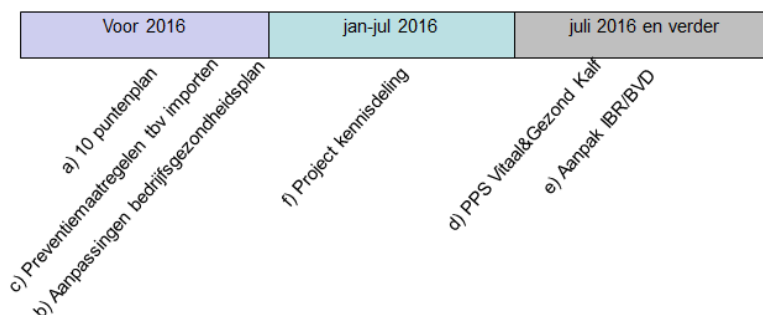
De doelstellingen van het project in relatie tot verzamelcentra:

- Een verdere reductie van het antibioticumgebruik door een verbeterd transport en opvang van kalveren op het verzamelcentrum.

d) Aanpassing IKB-voorschriften transporteurs

Melding van transporten tussen verzamelcentra en kalverhouders in het GarantieTraceringsysteem SKV (GTSKV).

4. KALVERHOUDERIJ

Uitgevoerd:

a) Kwaliteitssystemen kalversector (invoering 10 puntenplan)

De kalversector voert actief beleid om te komen tot een vitaal, gezond en duurzaam jong kalf dat vitaal en gezond op de kalverhouderij aankomt en heeft maatregelen genomen op de kalverhouderij voor een goede ontvangst en start gedurende de eerste weken. Hiertoe is o.a. een tien-puntenplan (UDD-maatregelen) ontwikkeld welke is opgenomen in de IKB voorschriften.

b) Aanpassingen bedrijfsgezondheidsplan

Elk kalverbedrijf stelt gezamenlijk met zijn Geborgde Kalverdierenarts het verplichte bedrijfsgezondheidsplan op. In het bedrijfsgezondheidsplan wordt door de dierenarts en kalverhouder geïnventariseerd hoe het staat met diergezondheid en -welzijn en worden op basis van een evaluatie verbeterpunten opgesteld voor het komende jaar. Onderdeel van het bedrijfsgezondheidsplan is het bedrijfsbehandelplan, hierin wordt vastgelegd bij welke aandoening welk diergeneesmiddel gebruikt mag worden. Onderdelen van het bedrijfsgezondheidsplan zijn;

- Analyse en beoordeling van verteringsproblemen, longaandoeningen en andere ziekten;
- Analyse van gegevens over sterfte, achterblijvers, groei, dierdagdoseringen, slachtgegevens;
- Aspecten die aan de orde komen zijn o.a. opvang van nuka's, algemene hygiëne, klimaat, voeding;

Het bedrijfsgezondheidsplan wordt komende periode geëvalueerd.

c) Preventiemaatregelen t.b.v. importen

De kalversector hanteert een signaleringssysteem ter beheersing van de risico's op het binnenbrengen van dierziekten bij de import van kalveren. Dit signaleringssysteem wordt ketenbreed gevolgd. In het systeem kunnen op basis van signalen verschillende maatregelen worden toegepast, o.a.:

- Extra hygiënemaatregelen;
- Extra transportvoorwaarden;
- Kanalisatiemaatregelen w.o. eisen aan bedrijf van bestemming (m.b.t. aanwezigheid andere diersoorten, quarantaine, etc.);
- Importstop per regio en/of lidstaat.

Daarnaast is een traceringsysteem ontwikkeld voor de import van kalveren, namelijk GTSKV (Garantietraceringsysteem van SKV). In dit systeem dienen alle transporten onder vermelding van de dieridentificatiecodes met bestemming naar een Nederlandse kalverhouder voor vertrek vanaf de buitenlandse verzamelplaats te worden gemeld. Nagenoeg 100% van alle kalverhouders valt bij import van kalveren onder de werking van dit systeem. Mocht zich ergens onverhoopt een dierziekte ontwikkelen, dan kunnen alle onderweg zijnde en gearriveerde transporten direct worden getraceerd.

In uitvoering:

d) PPS Vitaal & Gezond kalf (VGK) in een duurzame veehouderij

De doelstellingen van het project:

- Verbetering van de gezondheid van kalveren op het melkveebedrijf en daarmee een goede start voor jongvee opfok respectievelijk afmest op melkvee- en kalverbedrijf;
- Een verdere reductie van het antibioticumgebruik door een gezonde start op het melkveebedrijf, verbeterd transport en opvang van kalveren op het verzamelcentrum en opvang op het kalverbedrijf, en effectieve (vroeg)diagnostiek en behandeling;
- Betere technische resultaten voor de vleeskalversector en informatie (terugkoppeling) voor melkveesector.

e) Sector overstijgende aanpak IBR/BVD

Diergezondheid en –welzijn staan hoog op de agenda van de Nederlandse rundveesector. De sector streeft naar gezonde, duurzame koeien die veilig voedsel produceren, met aandacht voor dierziektepreventie, bewust en verantwoord antibioticagebruik. De sector staat op het standpunt dat de virusziekten IBR en BVD hier niet bij passen en acht het daarom wenselijk IBR en BVD te bestrijden. De ambitie is te komen tot een nul-prevalentie van IBR en BVD.

Bedrijfsgebonden dierziekten als IBR en BVD passen niet in de ambitie van een gezonde en duurzame veehouderij voor de productie van melk en vlees. Om reden van:

- BVD en IBR tasten het dierwelzijn aan.
- BVD zorgt voor verhoogde sterfte en antibioticagebruik. Voor de volksgezondheid is eradicatie van deze ziekten van belang vanwege de algemeen hogere gezondheidsstatus van de dieren die tot minder secundaire infecties en een lager antibioticagebruik zal leiden.

- BVD en IBR veroorzaken economische schade op bedrijven.
- Landen om ons heen zijn verder in bestrijding.

f) Project Kennisdeling vitale, gezonde en duurzame kalveren

De diergezondheid en kwaliteit van kalveropfok wordt verbeterd door effectieve kennisdeling en samenwerking tussen kalverhouders en melkveehouders.

- kennisoverdracht tussen vleeskalverhouderij en melkveehouderij en vice versa;
- opgedane kennis uit recent onderzoek op het boerenerf brengen;
- informatie-uitwisseling (bijvoorbeeld technische data) melkveehouderij en vleeskalverhouderij en vice versa; adequate stimulansen ontwikkelen welke de gewenste richting ondersteunen.

SLUITSTUK: PILOT VOOR DE MELK- EN VLEESPRODUCTIE ONGESCHIKTE KALVEREN

Doel van het plan is een optimale zorg voor het kalf en dat alle gezonde vitale kalveren een nuttige bestemming krijgen. Het plan beslaat de gehele periode vanaf het moment dat het moederdier drachtig wordt op het melkveebedrijf, totdat het dier voor de rundvleesproductie, fokkerij wordt aangeboden of vanaf de vleeskalverhouderij wordt aangeboden voor de slacht. Mochten er echter dieren zijn die nog niet voldoende op gewicht zijn, dan krijgen ze een verlengde zorgperiode op het melkveebedrijf en worden de dieren na 20 dagen opgehaald. Is na de verlengde zorgperiode het gewicht van het vitaal, gezonde kalf nog niet voldoende, dan worden de dieren opgehaald door de collecterende handelaar en verzameld op een verzamelcentrum. Verdere invulling van dit traject wordt momenteel met de NVWA uitgewerkt.